Απόψεις των Εκπαιδευτικών για την Εφαρμογή της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας την Περίοδο του Covid-19

Ιωσήφ Τερζής[1]

[1]Τμήμα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, ΕΑΠ
iterzis@sch.gr

Περίληψη

Κατά τη σχολική περίοδο 2020-21 η πανδημία έφερε ριζικές αλλαγές στη σχολική πραγματικότητα επηρεάζοντας την καθημερινότητα όλων των εκπαιδευόμενων αλλά και των εκπαιδευτικών των σχολείων της Ελληνικής Επικράτειας. Οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν την κατάσταση αυτή αξιοποιώντας την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, συνεχίζοντας με τον τρόπο αυτό τη μαθησιακή δράση και την πολύτιμη επικοινωνία με τους εκπαιδευόμενους. Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) δεν έμειναν ανεπηρέαστα από αυτή την αλλαγή και παρά τις μη στοχευμένες οδηγίες της πολιτείας, πολλοί εκπαιδευτικοί υιοθέτησαν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στις τάξεις τους. Λόγω της ξεχωριστής φιλοσοφίας της λειτουργίας των ΣΔΕ και του υπόβαθρου των εκπαιδευόμενων, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν ήταν εύκολο έργο για να υλοποιηθεί, και ειδικότερα για ένα από τα σημαντικότερα και απαιτητικά μαθήματα του σχολείου, τον αριθμητικό γραμματισμό. Στην παρούσα εργασία ερευνήσαμε απόψεις και προκλήσεις των εκπαιδευτικών, κλάδου μαθηματικών και κλάδου πληροφορικής, που δίδαξαν τον αριθμητικό γραμματισμό στα ΣΔΕ την περίοδο αυτή σχετικά με την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στις τάξεις τους καθώς και τις εκπαιδευτικές τους συνήθειες.

Λέξεις Κλειδιά: Εκπαίδευση Ενηλίκων, Αριθμητικός Γραμματισμός, Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση, Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας.

1. Εισαγωγή

Η εμφάνιση και η γρήγορη εξάπλωση του Covid-19 παγκοσμίως εξανάγκασε όλα τα κράτη της υφηλίου να λάβουν δραστικά μέτρα για την αντιμετώπιση του, μέτρα τα οποία είχαν αντίκτυπο στις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής των ανθρώπων και στη ομαλή λειτουργία της κοινωνίας. Ο κόσμος της εκπαίδευσης επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό από την πρωτόγνωρη αυτή κατάσταση με αποτέλεσμα η παράδοση μαθημάτων του σχολικού έτους 2020-21 να γίνει αποκλειστικά μέσω τηλεκπαίδευσης σε όλες τις σχολικές βαθμίδες. Τα νέα δεδομένα βρήκαν την πολιτεία και τα θεσμικά της όργανα απροετοίμαστα με αποτέλεσμα οι εκπαιδευτικοί να επωμιστούν όλη την

ISBN: 978-960-578-103-3

ευθύνη ώστε να κρατήσουν ζωντανή τη σχολική καθημερινότητα. Επομένως κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν αρκετές προκλήσεις κατά τη διάρκεια της τηλεκπαίδευσης, όπως είναι ο ανεπαρκής εξοπλισμός, τα ζητήματα πρόσβασης των μαθητών, τα πολυάριθμα τεχνικά προβλήματα και η απουσία της σχετικής επιμόρφωσης.

Η πανδημία δεν θα μπορούσε να αφήσει αλώβητα και τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ), τα οποία είναι σχολεία που ενσωματώνουν μία διαφορετική φιλοσοφία λειτουργίας σε σχέση με τα υπόλοιπα και ακολουθούν τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων. Βασικός σκοπός τους είναι να βοηθήσουν τους μαθητές να εμπλακούν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία μέσω βιωματικών μεθόδων, να τους βοηθήσουν στην κοινωνικοποίηση τους και να κάνουν ευκολότερη την προσαρμογή τους στη σχολική πραγματικότητα (Κόκκος, 2005). Για να εκπληρωθούν οι παραπάνω στόχοι κατά την τηλεκπαίδευση, υποστηρίχθηκε έντονα ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στο σχεδιασμό των εξ αποστάσεων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ώστε να εναρμονίζονται με τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων που ευνοούν την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων όπως και την εξατομίκευση της διδασκαλίας (Σωτηρίου & Τσάρπα, 2021).

Από την άλλη μεριά, η έρευνα της Μαραγκουδάκη (Μαραγκουδάκη, 2021) έδειξε ότι οι αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων είναι δύσκολο να εφαρμοστούν διαδικτυακά και η ενεργητική συμμετοχή, σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς, περιορίστηκε σε μεγάλο βαθμό. Καταγράφηκε κάποια απογοήτευση από την αλληλεπίδραση με τους εκπαιδευόμενους που οφείλεται τόσο στην απώλεια διαπροσωπικής επικοινωνίας όσο και στην απώλεια της συμμετοχικής μάθησης. Το εύρημα της ενισχύεται από άλλες έρευνες στις οποίες πρώτο λόγο στην παράδοση του μαθήματος είχαν οι δασκαλοκεντρικές μέθοδοι διδασκαλίας (Μπεκιάρη, 2021; Μαραγκουδάκη, 2021) καθώς η τηλεκπαίδευση δεν προσφέρει αρκετή ευελιξία με το τρέχον εκπαιδευτικό υλικό (Μπεκιάρη, 2021; Παπαδοπούλου, 2021; Χατζή, 2021). Για το λόγο αυτό δεν μπορούσε να γίνει και η αντίστοιχη εξατομίκευση στη διδασκαλία (Χατζηχριστοδούλου, 2022; Μαραγκουδάκη, 2021).

Σε σχέση με τους μαθητές, κάποιες από τις έρευνες υποστήριξαν ότι οι εκπαιδευτικοί αντιλήφθηκαν υψηλό βαθμό εμπλοκής τους στη μαθησιακή διαδικασία (Μπεκιάρη, 2021) ενώ κάποιες άλλες έρευνες υποστήριξαν το αντίθετο, ότι οι συμμετοχή των μαθητών δεν ήταν δυναμική (Καρφή, 2021). Ένα ακόμη αρνητικό εύρημα ήταν ότι ενισχύθηκαν οι εκπαιδευτικές ανισότητες μεταξύ των μαθητικών πληθυσμών όσον αφορά την πρόσβαση στην τηλεκπαίδευση (Μπεκιάρη, 2021; Παπαδοπούλου, 2021; Μαραγκουδάκη, 2021).

Τα εμπόδια που συνάντησαν οι εκπαιδευτικοί, κατά την εφαρμογή της τηλεκπαίδευσης, ήταν αρκετά, όπως τα πολυάριθμα τεχνικά προβλήματα (Μπεκιάρη, 2021; Σουτόπουλος & Γεωργίτσης, 2021; Καρφή, 2021; Χατζηχριστοδούλου, 2022; Μαραγκάκη, 2021), τον εργασιακό φόρτο από την

ISBN: 978-960-578-103-3

προετοιμασία του μαθήματος, η οποία απαιτούσε πολύ από τον προσωπικό τους χρόνο (Μπεκιάρη, 2021; Χατζηχριστοδούλου, 2022) και την έλλειψη επιμόρφωσης σε θέματα τηλεκπαίδευσης γεγονός το οποίο δυσχέραινε το έργο των εκπαιδευτικών (Μπεκιάρη, 2021; Παπαδοπούλου, 2021; Σταχτέας & Σταχτέας 2020, Καρφή 2021, Μαραγκάκη, 2021).

Σε έρευνα που έγινε για να διερευνηθεί η γνώμη των διευθυντών των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας της χώρας (Σωτηρίου & Τσάρπα, 2021), οι διευθυντές εξέφρασαν παρόμοιες απόψεις με τις παραπάνω. Οι εκπαιδευτικοί αντιμετώπιζαν συχνά τεχνικά προβλήματα και υστερούσαν στις γνώσεις σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση λόγω έλλειψης κατάλληλων επιμορφώσεων. Επιπλέον, οι ανισότητες στην πρόσβαση των εκπαιδευόμενων στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ήταν μεγάλες. Από την άλλη οι εκπαιδευτικοί είχαν συχνή επικοινωνία με τους εκπαιδευμένους τόσο για τη παροχή υποστήριξης στις νέες συνθήκες, όσο και για ψυχολογική και συναισθηματική υποστήριξη. Όλοι, ωστόσο, συμφώνησαν πως η εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν μπορεί και δεν πρέπει να αντικαταστήσει τη δια ζώσης διδασκαλία, καθώς αλλοιώνεται η εκπαιδευτική διαδικασία και το είδος της επαφής με τους εκπαιδευόμενους που είναι τόσο σημαντικό για την εκπαίδευση ενηλίκων.

Στα θετικά της εφαρμογής της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, οι εκπαιδευτικοί υποστήριξαν ότι μέσω αυτής γνώρισαν τεχνολογικά εργαλεία με τα οποία μπορούν να εμπλουτίσουν και να ενισχύσουν τη διδασκαλία τους στο μέλλον (Μπεκιάρη, 2021, Σουτόπουλου & Γεωργίτση, 2021; Μπακιρτζή, 2021; Καρφή, 2021). Αυτό έρχεται σε συμφωνία και με έρευνες του εξωτερικού στις οποίες αναφέρεται ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έδειξε στους εκπαιδευτικούς το δρόμο της χρησιμότητας της διαδικτυακής τεχνολογίας κατά τη μαθησιακή διαδικασία και ότι μπορεί να γίνει η νέα νόρμα στο μέλλον (Mulenga & Marbán, 2020; Basilaia & Kvavadze, 2020).

Στις συνήθειες χρήσης τεχνολογικών εργαλείων των εκπαιδευτικών, το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε περισσότερο στη σύγχρονη διδασκαλία ήταν το Webex (Καρφή, 2021; Χατζηχριστοδούλου, 2022; Μαραγκάκη, 2021) που ήταν και το προτεινόμενο από το Υπουργείου Παιδείας. Εν αντιθέσει, δεν χρησιμοποιήθηκαν τα προτεινόμενα εργαλεία για την ασύγχρονη διδασκαλία, όπως οι εκπαιδευτικές πλατφόρμες e-class και e-me, αλλά οι εκπαιδευτικοί αξιοποίησαν διαφορετικά και ποικίλα εργαλεία, όπως το youtube και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (Καρφή, 2021; Παπαδοπούλου, 2021).

Η παρούσα εργασία έχει σκοπό να εξετάσει πεποιθήσεις και συνήθειες των εκπαιδευτικών κλάδου ΠΕ89 Πληροφορικής και κλάδου ΠΕ03 Μαθηματικών, που δίδαξαν τον αριθμητικό γραμματισμό στα ΣΔΕ, κατά τη διάρκεια της χρονιάς 2020-21 όπου λόγω της πανδημίας του Covid-19 τα μαθήματα διεξήχθησαν αποκλειστικά μέσω τηλεκπαίδευσης, όπως επίσης σκοπό έχει να συγκρίνει τα εν λόγω αποτελέσματα με αντίστοιχες έρευνες της βιβλιογραφίας.

ISBN: 978-960-578-103-3

2. Μεθοδολογία

Η ποσοτική έρευνα στοχεύει στην διερεύνηση απόψεων των εκπαιδευτικών που διδάσκουν τον αριθμητικό γραμματισμό στα ΣΔΕ, σχετικά με τις προκλήσεις και τις δυνατότητες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, όπως αυτή εφαρμόστηκε στην Ελλάδα την περίοδο της πανδημίας του Covid -19. Για το σκοπό αυτό επιλέχθηκε ως τρόπος συλλογής δεδομένων ένα δομημένο ερωτηματολόγιο το οποίο επικεντρώθηκε στα χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης ενηλίκων. Οι 37 εκπαιδευτικοί, κλάδου ΠΕ03 Μαθηματικών και κλάδου ΠΕ86 Πληροφορικής, που συμμετείχαν στην έρευνα απάντησαν σε ερωτήματα σχετικά με τα δημογραφικά τους στοιχεία, σε ερωτήματα σχετικά με τα τεχνολογικά εργαλεία που αξιοποίησαν κατά την τηλεκπαίδευση και ερωτήματα για τις προκλήσεις που αντιμετώπισαν και τις πεποιθήσεις τους για την εξ αποστάσεων εκπαίδευση (Πίνακας 1). Όλα τα ερωτήματα ήταν κλειστού τύπου πλην ενός. Στο συγκεκριμένο ερώτημα, εκτός της προεπιλεγμένης λίστας απαντήσεων, δινόταν στους εκπαιδευτικούς η δυνατότητα να καταχωρίσουν τη δική τους απάντηση. Στη συνέχεια, πραγματοποιήθηκε η περιγραφή των αποτελεσμάτων και η σύνδεση τους με τα αποτελέσματα προηγούμενων ερευνών. Έπειτα έγινε στατιστική σύγκριση των αποτελεσμάτων του πίνακα 1 με τα δημογραφικά στοιχεία των εκπαιδευτικών.

Πίνακας 1. ***Αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση*** *(n=37). Τα ποσοστά έχουν στρογγυλοποιηθεί και το άθροισμα τους ενδέχεται να μην είναι 100. ΔΑ=Διαφωνώ απόλυτα, Δ=Διαφωνώ, Ο=Ουδέτερη Στάση, Σ=Συμφωνώ, ΣΑ= Συμφωνώ απόλυτα*

Α/Α	**Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση**	**ΔΑ**	**Δ**	**Ο**	**Σ**	**ΣΑ**
1	Τα εξ αποστάσεως μαθήματα καλύπτουν επαρκώς την ύλη που θα είχα διδάξει και δια ζώσης.	14	43	24	16	3
2	Ο αριθμητικός γραμματισμός δεν μπορεί να διδαχθεί αποδοτικά με εξ αποστάσεως μαθήματα.	3	16	43	32	5
3	Οι μαθητές επιδιώκουν την ενεργό συμμετοχή μέσω της πλατφόρμας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.	5	24	32	35	3
4	Οι μαθητές έχουν θετική διάθεση που πραγματοποιούνται τα μαθήματα έστω και εξ αποστάσεως.	3	8	22	51	16

ISBN: 978-960-578-103-3

5	Η εξ αποστάσεως διδασκαλία (σύγχρονη και ασύγχρονη) σας δίνει πλήρη εικόνα για να μπορέσετε να αξιολογήσετε περιγραφικά τους μαθητές σας.	19	49	24	8	0
6	Οι τεχνικές διδασκαλίας που ακολούθησα κατά την εξ αποστάσεως είναι μαθητοκεντρικές.	0	5	14	59	22
7	Συνέβαλλαν οι αρμόδιοι φορείς στην επιμόρφωση και υποστήριξη μου κατά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.	14	43	22	22	0
8	Μερίμνησα να δημιουργήσω κλίμα ενεργής συμμετοχής των εκπαιδευόμενων κατά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.	0	0	3	59	38

3. Αποτελέσματα

3.1. Δημογραφικά Στοιχεία

Στο ερωτηματολόγιο ανταποκρίθηκαν 37 εκπαιδευτικοί (Πίνακας 2). Στην έρευνα συμμετείχε ένα ισορροπημένο ποσοστό από αντιπροσώπους των δύο φύλων. Οι ηλικιακές ομάδες είναι μοιρασμένες, με το μεγαλύτερο πλήθος να εντοπίζεται στις ηλικίες μεταξύ 41-50. Στο πίνακα 2 επίσης αναφέρεται η προϋπηρεσία των συμμετεχόντων, τόσο στα ΣΔΕ όσο και η συνολική τους στην εκπαίδευση. Πραγματοποιήσαμε, επίσης, διαχωρισμό των ειδικοτήτων, σε εκπαιδευτικούς μαθηματικών και πληροφορικής καθώς κι οι δύο αυτές ειδικότητες μπορούν να διδάξουν τον αριθμητικό γραμματισμό. Τέλος, θεωρούμε πολύ σημαντικό ότι υπήρξαν συμμετοχές από ΣΔΕ όλων των περιφερειών της Ελληνικής επικράτειας.

Πίνακας 2. *Δημογραφικά στοιχεία εκπαιδευτικών*

Φύλο		
Άρρεν	18	49%
Θήλυ	19	51%
Ηλικιακές ομάδες		
Έως 40	13	35%
41+	24	65%
Συνολική προϋπηρεσία στα ΣΔΕ		
0-3	17	46%
4+	20	54%
Γενική προϋπηρεσία		

ISBN: 978-960-578-103-3

0-6	13	35%
6+	24	65%
Ειδικότητες		
Μαθηματικών ΠΕ03	28	76%
Πληροφορικής ΠΕ86	9	24%
ΣΔΕ υπηρέτησης		
Αττική-Μακεδονία	10	27%
Περιφέρεια	27	63%

3.2. Τεχνολογικές Συνήθειες Κατά την Τηλεκπαίδευση

Από τους 37 εκπαιδευτικούς, οι 9 δήλωσαν ότι χρησιμοποίησαν μόνο ασύγχρονες μεθόδους ενώ οι 28 δήλωσαν ότι έκαναν χρήση σύγχρονων αλλά και ασύγχρονων μεθόδων. Από τους 28 εκπαιδευτικούς που αξιοποίησαν σύγχρονες μεθόδους τηλεκπαίδευσης, η πλειονότητα (50%) αξιοποίησε το Webex. Τα υπόλοιπα εργαλεία ήταν το Facebook (14%), το Google meet (11%), το Jitsimeet (11%), το Zoom (7%), το Viber (4%) και το Skype (4%). Στην ασύγχρονη διδασκαλία, οι εκπαιδευτικοί, χρησιμοποίησαν μία πληθώρα από εργαλεία. Χαρακτηριστικό είναι ότι κανείς δεν έκανε χρήση της πλατφόρμα e-class ή e-me το οποίο βρίσκεται σε συμφωνία με πολλές από τις προηγούμενες έρευνες (Καρφή, 2021; Παπαδοπούλου, 2021).

Ως κύρια μέθοδο παρουσίασης κατά τη σύγχρονη μέθοδο διδασκαλίας, το 36% των εκπαιδευτικών έκανε χρήση ηλεκτρονικής γραφίδας, το 25% αξιοποίησε το πρόγραμμα παρουσιάσεων, το 14% τοποθέτησε κάμερα με την οποία γινόταν ζωντανή καταγραφή της παράδοσης του μαθήματος, το 11% παρουσίαζε το μάθημα μέσω σκαναρισμένων σημειώσεων, και το 4% χρησιμοποιούσε βιντεοσκοπημένα μαθήματα. Τα χαρακτηριστικά της πλατφόρμας τηλεκπαίδευσης που αξιοποίησαν οι εκπαιδευτικοί είναι ο διαμοιρασμός οθόνης (75%), η συνομιλία-chat (71%), το σήκωμα χεριού (50%), η παροχή δικαιωμάτων για παρουσίαση από μαθητές (18%), οι δημοσκοπήσεις (14%), ο χωρισμός των μαθητών σε ομάδες (14%) και η συνδιδασκαλία-συμπαρουσίαση (14%).

3.3. Σύνοψη Αποτελεσμάτων

Στην παρούσα ενότητα περιγράφονται αναλυτικά τα αποτελέσματα του Πίνακα 1. Στο 1ο ερώτημα, *τα εξ αποστάσεως μαθήματα καλύπτουν επαρκώς την ύλη που θα είχα διδάξει και δια ζώσης*, ένα μικρό πλήθος εκπαιδευτικών απάντησε θετικά με ποσοστό 19%. Ωστόσο οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί, 47% σε ποσοστό, θεωρούν ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση δε μπορεί να αντικαταστήσει τη δια ζώσης διδασκαλία στα ΣΔΕ, όσον αφορά τη πληθώρα των πραγμάτων που μπορεί κανείς να διδάξει, όπως επίσης και την ευελιξία των μεθόδων που μπορεί να αξιοποιήσει. Στο 2ο ερώτημα, *ο αριθμητικός γραμματισμός δεν μπορεί να διδαχθεί αποδοτικά με εξ αποστάσεως μαθήματα*, το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών παρέμεινε

ISBN: 978-960-578-103-3

ουδέτερο. Ωστόσο το ποσοστό εκπαιδευτικών που συμφώνησε (37%) ήταν σχεδόν διπλάσιο από το ποσοστό εκπαιδευτικών που διαφώνησε με το ερώτημα (19%) δείχνοντας μία εικόνα μη αποτελεσματικότητας του μαθήματος των εκπαιδευτικών μέσω της τηλεκπαίδευσης. Προχωρώντας στο 3ο ερώτημα, *οι μαθητές επιδιώκουν την ενεργό συμμετοχή μέσω της πλατφόρμας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης*, στο οποίο δεν αποτυπώνεται μία ξεκάθαρη εικόνα στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών καθώς τα ποσοστά είναι μοιρασμένα. Αυτή η εικόνα φαίνεται και στις σχετικές έρευνες τα ευρήματα των οποίων σε ορισμένες από αυτές είναι θετικά ενώ σε άλλες είναι αρνητικά (Μπεκιάρη, 2021; Καρφή, 2021). Το 4ο ερώτημα, *οι μαθητές έχουν θετική διάθεση που έστω και εξ αποστάσεως γίνονται μαθήματα*, εκφράζει την ανάγκη των ενήλικων μαθητών να συμμετέχουν στη σχολική ζωή, ασχέτως της απόδοσης τους. Οι ενήλικοι μαθητές έρχονται με συγκεκριμένες προσδοκίες για να φοιτήσουν στο ΣΔΕ, που πέρα από την επαγγελματική βοήθεια που μπορεί να προσφέρει ο τίτλος σπουδών, σκοπεύουν να κοινωνικοποιηθούν και να συμμετέχουν, προσφέροντας έτσι μία αλλαγή στη ζωή τους. Ένα από τα σημαντικότερα ευρήματα βρίσκεται στο 5ο ερώτημα, *η εξ αποστάσεως διδασκαλία (σύγχρονη και ασύγχρονη) σας δίνει πλήρη εικόνα για να μπορέσετε να αξιολογήσετε περιγραφικά τους μαθητές σας*, στο οποίο οι εκπαιδευτικοί αντιλήφθηκαν, με ποσοστό 68%, ότι χωρίς τη δια ζώσης επαφή η τηλεκπαίδευση αφήνει πολλά κενά στην αξιολόγηση των μαθητών. Από τη μία είναι τα προβλήματα στην πρόσβαση, τα τεχνικά προβλήματα σύνδεσης και η τεχνολογική απειρία των μαθητών, που πρέπει να λάβουν υπόψη στην αξιολόγηση τους οι εκπαιδευτικοί και από την άλλη λείπει η δια ζώσης συναναστροφή κατά την οποία οι εκπαιδευτικοί μπορούν να σχηματίσουν μία εικόνα για τους μαθητές σχετικά με το ενδιαφέρον τους και την ανταπόκριση τους στο μάθημα. Ενώ στις περισσότερες έρευνες οι εκπαιδευτικοί ακολούθησαν δασκαλοκεντρικές μεθόδους διδασκαλίας λόγω των περιορισμών της τηλεκπαίδευσης να ενσωματώσουν το τρέχον υλικό και την ύλη (Μπεκιάρη, 2021; Μαραγκουδάκη, 2021), στα ΣΔΕ οι εκπαιδευτικοί προσπάθησαν να ενσωματώσουν μαθητοκεντρικές μεθόδους διδασκαλίας στην τηλεκπαίδευση και αυτό φαίνεται στο ερώτημα 6, *οι τεχνικές διδασκαλίας που ακολούθησα κατά την εξ αποστάσεως είναι μαθητοκεντρικές*. Το 71% των εκπαιδευτικών ενσωμάτωσε τις εν λόγω τεχνικές. Οι εκπαιδευτικοί, βέβαια είναι απαλλαγμένοι από το άγχος της ύλης που έχουν οι εκπαιδευτικοί των υπόλοιπων βαθμίδων εκπαίδευσης, καθώς δεν υπάρχει συγκεκριμένη ύλη στους γραμματισμούς των ΣΔΕ. Παρομοίως με το ερώτημα 6, το 8ο ερωτήματα, *μερίμνησα να δημιουργήσω κλίμα ενεργής συμμετοχής των εκπαιδευόμενων κατά την τηλεκπαίδευση*, διαπραγματεύεται ένα από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης ενηλίκων και σύμφωνα με τις απαντήσεις, η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών φρόντισε να το εφαρμόσει στις ψηφιακές τους τάξεις. Ωστόσο, όσο θετικές κι αν ήταν οι απαντήσεις στο 6ο και στο 8ο ερώτημα, τα αποτελέσματα σε απόδοση και αξιολόγηση των μαθητών δεν ήταν τόσο θετικά σύμφωνα με τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών στα προηγούμενα ερωτήματα. Μερίδιο ευθύνης για το αποτέλεσμα αυτό έχει το αποτέλεσμα της άποψης των εκπαιδευτικών στο ερώτημα 7,

ISBN: 978-960-578-103-3

συνέβαλλαν οι αρμόδιοι φορείς στην επιμόρφωση και υποστήριξη μου κατά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, στο οποίο οι πλειονότητα των εκπαιδευτικών (57%) υποστήριξε ότι δεν είχα κάποια βοήθεια ούτε κάποια επιμόρφωση πάνω στη εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Σε συνάρτηση και με το ότι στα ΣΔΕ δεν υπήρχε κάποια συγκεκριμένη στρατηγική για την τηλεκπαίδευση από τα αρμόδια θεσμικά όργανα, παρά μόνο μη στοχευμένες και γενικές οδηγίες, οι εκπαιδευτικοί είναι τελικά αυτοί που επωμίστηκαν όλη την ευθύνη για την υλοποίηση των μαθημάτων τους κατά την πανδημία.

Εκτός των 8 ερωτήσεων στις οποίες χρησιμοποιήσαμε την πενταβάθμια κλίμακα Likert, οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να απαντήσουν στην ερώτηση του Πίνακα 3 στην οποία είχαν τη δυνατότητα να δώσουν πολλαπλές απαντήσεις. Η ερώτηση ήταν ανοιχτή και σε απαντήσεις εκτός λίστας.

Πίνακας 3. *Ερώτημα ανοιχτού τύπου*

Δυσκολεύομαι να διδάξω αποδοτικά στην τηλεκπαίδευση, διότι….		
1	Πολλοί μαθητές δεν είναι εξοικειωμένοι με την τεχνολογία	70%
2	Η προσέλευση των μαθητών δεν είναι μεγάλη ή συνεχής	46%
3	Δεν μπορώ να αξιολογήσω αν οι μαθητές καταλαβαίνουν ή όχι	41%
4	Δεν δυσκολεύομαι να διδάξω αποδοτικά	16%
5	Δεν είμαι εξοικειωμένος με την τεχνολογία	3%

Για να διδάξουν αποδοτικά τον αριθμητικό γραμματισμό οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται ορισμένες προϋποθέσεις οι οποίες εκπληρώνονται στη δια ζώσης διδασκαλία. Στην τηλεκπαίδευση, ωστόσο, υπήρξε μία μείωση της απόδοσης της διδασκαλίας τους για μία πληθώρα από λόγους. Ο πιο σημαντικός, σύμφωνα με την πλειονότητα των εκπαιδευτικών (70%), ήταν η χαμηλή εξοικείωση που διέθεταν οι μαθητές με την τεχνολογία. Η πανδημία έφερε μία νέα πραγματικότητα στην εκπαίδευση η οποία απαιτούσε τεχνολογικά εγγράμματους μαθητές. Ωστόσο φαίνεται ότι η κατάσταση αυτή βρήκε απροετοίμαστο το μεγαλύτερο μέρος των μαθητών των ΣΔΕ. Οι εκπαιδευτικοί αναλώθηκαν περισσότερο στην τεχνολογική υποστήριξη τους κατά την τηλεκπαίδευση, παρά στη διδασκαλία του ίδιου του μαθήματος. Σημαντικό επίσης ήταν το πρόβλημα της προσέλευσης των μαθητών με το οποίο συμφώνησαν οι εκπαιδευτικοί με 46%. Ο αριθμητικός γραμματισμός είναι ένα μάθημα το οποίο έχει μία συνέχεια στη ύλη που διδάσκεται. Η απουσία των μαθητών από μαθήματα δεν δυσκολεύει μόνο τους ίδιους τους μαθητές αλλά και το έργο των εκπαιδευτικών κάτι το οποίο συμβαίνει επίσης και στα δια ζώσης μαθήματα. Συνεπώς, η απουσία των μαθητών στην τηλεκπαίδευση, έχοντας όλα τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν παραπάνω σχετικά με την πρόσβαση, δυσχέραινε την αποτελεσματικότητα του έργου των εκπαιδευτικών. Το 41% των εκπαιδευτικών ανάφερε ότι υπήρξε πρόβλημα στην επικοινωνία και την ανατροφοδότηση μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών κατά τη

ISBN: 978-960-578-103-3

διάρκεια της τηλεκπαίδευσης με συνέπεια οι εκπαιδευτικοί να δυσκολεύονται να αναγνωρίσουν τις επιδόσεις των μαθητών τους. Στα θετικά της τηλεκπαίδευσης εντάσσουμε ένα 19% των εκπαιδευτικών που δε αντιμετώπισε κανένα πρόβλημα στη διδασκαλία του. Σημαντική επίσης είναι η εξοικείωση των ίδιων των εκπαιδευτικών με την τεχνολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης καθώς μόνο ένα 3% των εκπαιδευτικών θεώρησε ότι οι γνώσεις τους αποτέλεσαν εμπόδια για την αποτελεσματική διδασκαλία μέσω της τηλεκπαίδευσης. Αυτό δεν σημαίνει, όμως, ότι οι υπόλοιποι εκπαιδευτικοί δεν δυσκολεύτηκαν να προσαρμοστούν στην νέα εκπαιδευτική και τεχνολογική πραγματικότητα. Η μοναδική απάντηση που δόθηκε εκτός λίστας αφορούσε την εξατομίκευση της μάθησης και δόθηκε από 2 εκπαιδευτικούς. Οι εκπαιδευτικοί θεώρησαν ότι η τηλεκπαίδευση δεν έδινε τη δυνατότητα να εξατομικεύσουν τη διδασκαλία τους σε αδύναμους μαθητές όπως θα επιθυμούσαν.

3.4. Σχέσεις Μεταξύ Ερωτημάτων και Δημογραφικών Στοιχείων

Εξετάσαμε τα ερωτήματα του Πίνακα 1 με το αν συσχετίζονται στατιστικώς με ένα ή περισσότερα δημογραφικά στοιχεία. Σε όλες τις περιπτώσεις, αναφέρονται τα αποτελέσματα του στατιστικού ελέγχου του Fisher (Fisher Exact Test - FET). Οι υπολογισμοί πραγματοποιήθηκαν στο λογισμικό SPSS. Η υπόθεση μας είναι ότι κάθε μεταβλητή είναι ανεξάρτητη από τις υπόλοιπες. Ερμηνεύσαμε κάθε αποτέλεσμα με τιμή p κάτω από 0.05 ως κάποιου είδους συσχέτιση μεταξύ μεταβλητών.

Στην ανάλυση των αποτελεσμάτων μεταξύ φύλου και ερωτημάτων του Πίνακα 1 υπήρξε ισχυρή συσχέτιση μόνο στο ερώτημα 6, *οι τεχνικές διδασκαλίας που ακολούθησα κατά την εξ αποστάσεως είναι μαθητοκεντρικές* (FET=9.247, p=0.012), στην οποία οι απαντήσεις των 50% των γυναικών κινήθηκαν στα δύο άκρα(Διαφωνώ και Συμφωνώ Απολύτως) ενώ οι άντρες ήταν πιο συγκρατημένοι στις ακραίες απαντήσεις με το 95% των απαντήσεων να μοιράζεται μεταξύ ουδέτερης απάντησης και της επιλογής Συμφωνώ.

Επίσης υπήρξε ισχυρή συσχέτιση μεταξύ ηλικιακών ομάδων και ερωτημάτων του Πίνακα 1 στο ερώτημα 4, *οι μαθητές έχουν θετική διάθεση που έστω και εξ αποστάσεως γίνονται μαθήματα* (FET=9.642, p=0.02), σύμφωνα με την οποία οι εκπαιδευτικοί κάτω των 40 δεν εξέφρασαν καμία διαφωνία με το ερώτημα ενώ συμφώνησε απόλυτα το 38% ενώ οι εκπαιδευτικοί άνω των 40 διαφώνησαν με ποσοστό 17% και μόνο ένα 4% συμφώνησε απόλυτα.

Εύρημα συσχέτισης υπήρξε, επίσης, μεταξύ γενικής προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών και των ερωτημάτων του Πίνακα 1, στο ερώτημα 5, *η εξ αποστάσεως διδασκαλία(σύγχρονη και ασύγχρονη) σας δίνει πλήρη εικόνα για να μπορέσετε να αξιολογήσετε περιγραφικά τους μαθητές σας* (FET=7.133, p=0.05), στο οποίο οι έμπειροι εκπαιδευτικοί διαφώνησαν απόλυτα με ποσοστό 29% ενώ κανείς από τους

ISBN: 978-960-578-103-3

νέους της εκπαίδευσης δεν διαφώνησε απόλυτα. Τέλος, είναι χαρακτηριστικό ότι συμφώνησαν με το εν λόγω ερώτημα μόνο οι έμπειροι εκπαιδευτικοί (13%).

Οι τελευταίες συσχετίσεις μεταβλητών εντοπίστηκαν στη σύγκριση μεταξύ περιοχής του ΣΔΕ υπηρέτησης των εκπαιδευτικών και του ερωτηματολογίου του Πίνακα 1. Η πρώτη εντοπίστηκε στο ερώτημα 1, *τα εξ αποστάσεως μαθήματα καλύπτουν επαρκώς την ύλη που θα είχα διδάξει και δια ζώσης* (FET=7.956, p=0.05), στην οποία οι εκπαιδευτικοί της περιφέρειας συμφώνησαν με 22% ενώ κανείς εκπαιδευτικός από τις περιοχές Αττικής και Μακεδονίας δεν συμφώνησε. Το δεύτερο ερώτημα στο οποίο εντοπίστηκε ισχυρή συσχέτιση είναι το ερώτημα 2, *ο αριθμητικός γραμματισμός δεν μπορεί να διδαχθεί αποδοτικά με εξ αποστάσεως μαθήματα* (FET=7.956, p=0.05), στο οποίο οι εκπαιδευτικοί της περιφέρειας ήταν κυρίως ουδέτεροι (52%) ενώ οι εκπαιδευτικοί της Αττικής και της Μακεδονίας ήταν στην πλειονότητα τους σύμφωνοι (50%).

4. Συμπεράσματα

Στη παρούσα έρευνα εξετάστηκαν απόψεις και συνήθειες 37 εκπαιδευτικών, κλάδου ΠΕ03 Μαθηματικών και κλάδου ΠΕ86 Πληροφορικής, που διδάσκουν τον αριθμητικό γραμματισμό στα ΣΔΕ, σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση που διεξήχθη τη χρονιά 2020-21. Τα ΣΔΕ αποτελούν σχολεία με αρκετές ιδιαιτερότητες και διαφορές σε σχέση με τα υπόλοιπα σχολεία της τυπικής εκπαίδευσης, λόγω της εναλλακτικής προσέγγισης στη μάθηση και των αποκλειστικά ενήλικων εκπαιδευόμενων. Η πλειονότητα των ερευνών που μελετήσαμε αφορούν σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία δεν ανήκουν τα ΣΔΕ. Από την αναζήτηση μας στην βιβλιογραφία δε βρέθηκε έρευνα που να μελετά τις πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών των ΣΔΕ. Στη μελέτη (Σωτηρίου & Τσάρπα, 2021) γίνεται έρευνα στις πεποιθήσεις των διευθυντών, οι οποίοι, όμως, δεν είχαν άμεση επαφή με τις τάξεις και τους μαθητές. Στις επόμενες δύο μελέτες (Δαμάλα, 2021; Μαραγκουδάκη, 2021) γίνεται έμμεση έρευνα για την κατάσταση της τηλεκπαίδευσης στα ΣΔΕ καθώς οι μελέτες πραγματεύονται διαφορετικά θέματα. Συμπερασματικά, η γενική εικόνα στις έρευνες που έγιναν στα ΣΔΕ έδειξε ότι η προσπάθεια που έγινε για να παραμείνουν σε λειτουργία ξεπέρασε κάθε προσδοκία παρά τις επιπλέον δυσκολίες (Δαμάλα, 2021; Μαραγκουδάκη, 2021; Σωτηρίου & Τσάρπα, 2021). Από την έρευνα μας απορρέει η ίδια εικόνα. Οι εκπαιδευτικοί του αριθμητικού γραμματισμού, κατά την τηλεκπαίδευση, έκαναν στην πλειονότητα τους χρήση μεθόδων που συνάδουν με τις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων. Επιπλέον, αντιλήφθηκαν τη θετική διάθεση των μαθητών και την συμπαράσταση τους στην προσπάθεια την οποία επωμίστηκαν. Από την άλλη οι πλειονότητα των εκπαιδευτικών θεώρησε ότι η τηλεκπαίδευση δεν μπορεί να παρέχει αποτέλεσμα ισάξιο της δια ζώσης. Αντιλήφθηκαν ότι, παρά τις προσπάθειες τους η συμμετοχή δεν έφτασε σε ικανοποιητικό επίπεδο, ίσως λόγω των προβλημάτων που κλήθηκαν να

ISBN: 978-960-578-103-3

αντιμετωπίσουν. Παρόμοια άποψη είχαν και για την αξιολόγηση των μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι δεν είχαν πλήρη εικόνα για την επίδοση των μαθητών ώστε να πραγματοποιηθεί η κατάλληλη αξιολόγηση. Τα προβλήματα κατά τη διεξαγωγή της τηλεκπαίδευσης ήταν πολυάριθμα και πολυποίκιλα. Τα πιο σημαντικά προβλήματα, σύμφωνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών, ήταν οι ελλιπείς γνώσεις των εκπαιδευόμενων γύρω από την τεχνολογία, η δυσκολία πρόσβασης τους στην τηλεκπαίδευση και η αδυναμία απόκτησης πλήρους εικόνας της απόδοσης των εκπαιδευόμενων με σκοπό την αξιολόγηση. Άποψη μας είναι ότι μεγάλο μέρος των προβλημάτων αυτών ίσως να είχε αποφευχθεί αν η πολιτεία και οι αρμόδιοι φορείς, πραγματοποιούσαν εξειδικευμένες επιμορφώσεις και έδιναν περισσότερο στοχευμένες οδηγίες υποστηρίζοντας με αυτόν τον τρόπο περισσότερο τους εκπαιδευτικούς.

Αναφορές

Basilaia, G., & Kvavadze, D. (2020). Transition to online education in schools during a SARS-CoV-2 Coronavirus (COVID-19) pandemic in Georgia. *Pedagogical Research, 5(4), 10.*

Mulenga, E. M., & Marbán, J. M. (2020). Is COVID-19 the Gateway for Digital Learning in Mathematics Education? *Contemporary Educational Technology.*

Δαμάλα, Θ. (2021). Διερεύνηση παραγόντων που συμβάλλουν στην αυτοκατευθυνόμενη μάθηση σπουδαστών σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας. *Διπλωματική Εργασία, ΕΑΠ, Πάτρα.*

Καρφή, Ι. (2021). Απόψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τη χρήση της σύγχρονης και ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην εκπαιδευτική διαδικασία κατά την περίοδο του Covid 19:Δυσκολίες, προκλήσεις και οφέλη. *Διπλωματική Εργασία, ΕΑΠ, Πάτρα.*

Κόκκος, Α. (2005). Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το πεδίο. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Μαραγκάκη, Μ. (2021). Διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του νομού Κορινθίας αναφορικά με τα οφέλη, τα εμπόδια και την αποτελεσματικότητα της απομακρυσμένης διδασκαλίας, κατά την έκτακτη εφαρμογή της στα σχολεία την περίοδο της πανδημίας του κορωνοϊού. *Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Κόρινθος.*

Μαραγκουδάκη, Μ, (2021). Η δυναμική μετασχηματισμού των απόψεων ενήλικων εκπαιδευόμενων μεταναστών για τα έμφυλα στερεότυπα. Η περίπτωση του ΣΔΕ Χανίων στη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Δ*ιπλωματική Εργασία, ΕΑΠ, Χανιά.*

ISBN: 978-960-578-103-3

Μπακιρτζή, Ι. (2021). Κλείσιμο σχολείων. Και τώρα τι; Μια διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για τη σύγχρονη και ασύγχρονη εκπαίδευση. *1ο Διεθνές Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Συνέδριο Από τον 20ο στον 21ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες.*

Μπεκιάρη, Α. (2021). Απόψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας σχετικά με τις προκλήσεις, τις δυνατότητες και τις προοπτικές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, όπως αυτή εφαρμόστηκε στην Ελλάδα την περίοδο της πανδημίας του Covid-19. *Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιά, Πειραιάς.*

Παπαδοπούλου, Μ. (2021). Εξ αποστάσεως εκπαίδευση στον καιρό της πανδημίας: απόψεις εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής αγωγής σχετικά με την ετοιμότητα, τις προκλήσεις και τις μετά-COVID εκπαιδευτικές πρακτικές. *Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.*

Σουτόπουλος, Ν., & Γεωργίτσης, Ν. (2021). Στάσεις, αντιλήψεις και ψηφιακές δεξιότητες εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Ν. Πρέβεζας για την ΕξΑΕ κατά την έκτακτη περίσταση Μαρτίου Μαΐου 2020 λήψης μέτρων πρόληψης του ΥΠΑΙΘ κατά του Covid 19. *1ο Διεθνές Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Συνέδριο Από τον 20ο στο ν 21ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες*.

Σταχτέας, Χ., & Σταχτέας, Φ. (2020). Ιχνηλάτηση Των Απόψεων Των Καθηγητών Για Την Τηλεκπαίδευση Στην Αρχή Της Πανδημίας. *Επιστήμες Αγωγής, 2(2), 173–194.*

Σωτηρίου, Χ., & Τσάρπα, Ι. (2021). Η λειτουργία των δομών Δια Βίου Μάθησης και επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης την περίοδο της πανδημίας: Η περίπτωση των Ι.Ε.Κ., Σ.Δ.Ε. και Σχολών Ο.Α.Ε.Δ. *1ο Διεθνές Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Συνέδριο Από των 20ο στον 21ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες.*

Χατζή, Γ. (2022). *Η άποψη των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας για τη σύγχρονη και ασύγχρονη τηλεκπαίδευση*. Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Κόρινθος.

Χατζηχριστοδούλου, Α. (2022). *Αντιλήψεις εκπαιδευτικών για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση την εποχή του COVID.* Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος.

ISBN: 978-960-578-103-3

Educator's Perception of Online Learning in Digital Mathematic Classrooms of Second Chance Schools during the Pandemic of Covid-19

Iosif Terzis[1]

[1]Departement of Adult Education, Hellenic Open University
iterzis@sch.gr

Abstract

Since 2020 the situation in education has changed worldwide due to the pandemic of COVID-19. The education process in every school in Greece changed to that of the online form of distance learning. This paper studies the teacher's opinions about the challenges and potential benefits of online education in mathematic classrooms of Second Chance Schools (Schools for adult students) and examines their technological habits in digital classrooms. There has been already extensive research about teacher's opinions for online education and distance learning in non-adult classrooms during the pandemic. In contrast to those works our research also takes into consideration the characteristics of the adults and adult education.

Keywords: Adult Education, Online Learning, Second Chance Schools, Teaching Mathematics.

ISBN: 978-960-578-103-3